

Partenerii primari din domeniul sănătății

Promovarea sănătății și a rezilienței copiilor: o abordare a consolidării familiilor

Marea majoritate a copiilor americani beneficiază de un pediatru; părinții apelează la el pentru confort, îndrumare, expertiză și pentru abilitatea acestuia de a recunoaște și de a înțelege când lucrurile nu au loc așa cum ar trebui. Relațiile pediatrilor cu familiile le oferă ocazia de a vedea modele de comportament care evoluează și să discearnă atunci când ar putea fi necesare servicii suplimentare. Pediatrii pot juca un rol important în a ajuta părinții și îngrijitorii să învețe să se îngrijească de ei înșiși, parte la fel de importantă ca cea a îngrijirii propriilor copii. Uneori este suficientă furnizarea de îndrumări anticipate, altele pot direcționa familiile spre sprijinul necesar. Acest document va oferi pediatrilor și altor furnizori de asistență medicală resurse de prevenire și intervenție.

Cei mai importanți parteneri în sprijinirea sănătății și bunăstării copiilor sunt părinții care uneori au nevoie de sprijin și de ajutor ca să își construiască propriile competențe, pentru a-și susține copiii în mod eficient. Consolidarea familiilor este un cadru de factori de protecție bazat pe cercetare, care oferă un set de resurse și instrumente pentru susținerea părinților, în special a celor care: par copleșiți de sarcina parentală, care se simt izolați sau care se străduiesc să înțeleagă și să răspundă nevoilor copiilor¹. În întreaga țară, statele, programele, comunitățile și pediatrii folosesc Cadrul de consolidare a factorilor de protecție a familiilor/ Strengthening Families Protective Factors Framework pentru a-și ghida activitatea și pentru a-i ajuta să se concentreze asupra factorilor de protecție (definiți în dreapta) de care toate familiile au nevoie. Rolul medicului pediatru în consolidarea fiecărui factor de protecție ar putea include:

- **Reziliență parentală:** Dezvoltarea capacității părinților de a răspunde în mod productiv la situații stresante – parte importantă în sprijinul lor pentru a deveni eficienți în sarcina parentală. Verificarea sănătății mintale a părinților - în special a depresiei post-partum - și încurajarea folosirii strategiilor de adaptare pozitive care ajută la diminuarea stresului și, în cazuri extreme, la prevenirea abuzului și neglijării copilului.
- **Cunoștințe despre parenting și despre dezvoltarea copilului:** Părinții care înțeleg procesul de dezvoltare a copilului au așteptări realiste față de aceștia în funcție de stadiul lor de dezvoltare. Pediatrul joacă un rol important în împărtășirea acestor cunoștințe cu părinții, încurajându-i să facă o treabă mai bună în privința satisfacerii nevoilor fizice și de dezvoltare ale copiilor. Acest lucru permite, de asemenea, părinților să identifice mai repede momentele în care dezvoltarea copiilor lor este deviată, astfel încât sprijinul să poată fi solicitat de la medicul pediatru sau de la altcineva.
- **Legături sociale:** Părinții care sunt implicați în relații sociale pozitive primesc sprijin emoțional și operațional care îi poate ajuta să facă față stresului parental, crizelor de sănătate și nevoilor în materie de sănătate ale copiilor. Medicii, cel puțin, pot încuraja părinții să dezvolte și să creeze conexiuni sociale pozitive. Mai mult, pediatrii, clinicile și sistemele de sănătate pot asigura grupuri parentale, dar și alte oportunități pentru părinți de a forma legături cu alte persoane care cresc copii de aceeași vârstă.

Despre consolidarea familiilor

Programul Consolidarea Familiilor/ Strengthening Families a fost elaborat de Centrul pentru Studiul Politicii Sociale/ Center for the Study of Social Policy pentru a-i ajuta pe cei care lucrează cu copiii mici și familiile lor să ia măsuri pentru sprijinirea familiilor și pentru a reduce abuzul și neglijarea copiilor. Abordarea se concentrează pe cinci factori de protecție asociați în literatura de specialitate cu rate mai scăzute de abuz și neglijare a copilului:

- **Reziliență parentală:** Abilitatea părinților de a forma relații puternice și de a răspunde situațiilor stresante în moduri productive.
- **Cunoștințe despre parenting și dezvoltarea copilului:** Modul în care părinții percep dezvoltarea copiilor și rolul pe care îl au familiile în stimularea dezvoltării.
- **Legăturile sociale:** Nevoia de relații pozitive a familiilor pentru un sprijin emoțional concret.
- **Sprijin concret în momente dificile:** Abilitatea unei familii de a cere ajutor și de a accesa resurse de la rețele de sprijin formale și / sau informale, atunci când este necesar.
- **Competența socială și emoțională a copiilor:** Abilitatea copiilor de a-și exprima și controla emoțiile într-un mod corespunzător din punctul de vedere al dezvoltării.

Mai mult de 30 de state au inițiative de tip Consolidare a familiilor, cu programe active finanțate, instruite și sprijinite pentru a ajuta la construirea factorilor de protecție a familiilor cu copii mici. Statul dvs. poate avea dispozitivele, pregătirea, dar și alte resurse pe care le puteți accesa. Pentru a afla dacă statul dvs. participă și pentru a găsi materiale și dispozitive din cadrul lucrărilor naționale de consolidare a familiei, consultați site-ul următor:

www.strengtheningfamilies.net

¹ <http://www.cssp.org/reform/strengthening-families/resources/body/LiteratureReview.pdf>

2 Promovarea sănătății și a rezilienței copiilor: o abordare a consolidării familiilor

- *Sprrijin concret în momente dificile:* Părinții au adesea nevoie de ajutor pentru a accesa resursele de care au nevoie pentru a construi un mediu sănătos pentru copiii lor. Multe programe sunt disponibile pentru a ajuta părinții să se ocupe de diverse probleme, de la reducerea cantității de plumb până la crearea unei alimentații sănătoase și nutritive sau până la crearea de servicii de dezvoltare pentru a sprijini un copil cu retard. Sprijinirea dezvoltării conștientizării părinților cu privire la resursele disponibile și furnizarea de asistență pe măsură ce 'navighează' în sectorul serviciilor, pot menține familiile puternice.
- *Competența socială și emoțională a copilului:* Competența social-emoțională este esențială pentru dezvoltarea generală a copilului. Rolul pediatrului poate fi acela de a-i face pe părinții să înțeleagă importanța atașamentului și dezvoltării social-emoționale, de a le oferi resurse pentru a ajuta părinții să educe această dezvoltare și să tragă un semnal de alarmă atunci când există îngrijorări cu privire la dezvoltarea acestor abilități fundamentale la copil.

Consolidarea familiilor: Pași de acțiune

Fiți pregătiți: Problemele de sănătate, comportamentele dificile și alte circumstanțe pot provoca stres familial. Furnizorii pot conecta familiile cu privire la alte forme de sprijin utile în vederea depășirii problemelor.

- Construiți relații cu programe locale care sprijină familiile aflate sub stres. În majoritatea comunităților există o serie de programe și resurse disponibile pentru sprijinirea familiilor. Acestea pot include centre de resurse pentru familie, programe de vizitare la domiciliu, programe de educație parentală și grupuri de sprijin. Căutați să aveți la dispoziție informații despre aceste programe pentru familii sau încurajați furnizorii să vină în birourile dvs. pentru a discuta cu familiile despre serviciile pe care le oferă.
- Într-o serie de state, resurse precum *Help Me Grow* și 211 pot oferi o modalitate importantă și ușoară de a face legătura familiilor cu resursele și sprijinul necesar. Aceste linii de ajutor pun în legătură familiile cu o persoană de sprijin pregătită în acest sens, care poate lucra cu ei pentru a afla mai multe despre ceea ce au nevoie și pentru a-i conecta la resursele corespunzătoare. Centrul Național *Help Me Grow* a lansat recent [o scurtă descriere a unui studiu](#) care demonstrează că serviciile sale au sprijinit familiile în dezvoltarea factorilor de protecție pentru a promova o dezvoltare optimă. Descoperiți dacă [Help Me Grow](#) și [211](#) sunt disponibile în zona dvs.

Ajutați părinții să înțeleagă legătura dintre îngrijirea lor și îngrijirea copilului lor: Problemele de sănătate și de dezvoltare ale copiilor au un impact asupra părinților și a sarcinii parentale – sarcina parentală având un impact asupra sănătății copiilor. Părinții știu de obicei că stresul pe care îl experimentează are un impact asupra sarcinii parentale și asupra copiilor. Pediatrul are rolul de a-i încuraja să dezvolte modalități sănătoase pentru a face față acestei situații.

- Puneți întrebări nu doar despre sănătatea copilului, ci și despre experiența părinților, despre modul în care aceștia se confruntă cu problemele de sănătate sau de dezvoltare care apar.
- Împărtășiți informațiile și materialele despre dezvoltarea copilului și despre parenting, ca parte a îndrumării anticipative pentru părinți. [Bright Futures](#) poate fi completat cu resurse de la Zero to Three, care oferă o serie de [resurse pentru familiile cu copii mici](#). Fundatia Nemours oferă o varietate de [pliante cu sfaturi pentru părinți](#), privind modul de susținere a sănătății copilului.
- Încurajați familiile să formeze legături cu alte familii care se confruntă cu același tip de probleme. Atunci când vorbim de probleme de sănătate sau de dezvoltare, familiile pot beneficia de sfatul și sprijinul altora care au experimentat aceeași problemă. În America, Rețeaua familie-pentru-familie² sau [Vocile familiilor](#) poate fi o resursă bună pentru familiile cu copii cu nevoi speciale. Organizații precum [Părinții Anonimi/Parents Anonymous](#) și [Cercul Părinților/Circle of Parents](#) pot oferi, de asemenea, un sprijin reciproc important pentru familiile care se luptă cu provocările parentingului. Children's Trust Fund /Contul de economii al copiilor oferit de stat poate sprijini, de asemenea, aceste rețele informale de sprijin.

² Rețelele Familie-pentru-Familie există în multe state. Deși nu există un site central care să fie conectat la toate rețelele Familie-pentru-Familie, ele pot fi găsite cu ușurință prin intermediul unei căutări pe web, folosind termenii Familie-pentru-Familie și numele statului.

Identificați oportunități ușoare de a construi factori de protecție: Sălile de așteptare pentru clinici și birouri pot servi ca locații pentru construirea factorilor de protecție.

- Înființați săli de așteptare pentru a încuraja interacțiunea și construirea de rețele între familii.
- Furnizați informații privind parentingul și dezvoltarea copilului în forme ușor asimilabile.
- Alăturați-vă Reach out and Read și încurajați interacțiunea părinte-copil prin intermediul cărților.
- Să aveți la dispoziție jocuri și jucării care să încurajeze și să sprijine interacțiunea părinte-copil.

Identificarea și oferirea răspunsului pentru copii care au experimentat traume

Chiar dacă pediatrii, părinții și comunitățile conlucrează pentru creșterea copiilor într-un mediu sigur și sănătos, acest lucru nu se întâmplă întotdeauna. Un număr tot mai mare de cercetări și informații leagă experiența traumelor din copilărie, inclusiv expunerea la violență, cu problemele de sănătate ivite pe tot parcursul vieții. Mai mult de șaiszeci de studii privind experiențele negative din copilărie (ACEs) confirmă faptul că factorii de stres din copilărie pot produce grave afecțiuni emoționale și fizice în adolescență și vârsta adultă, având un impact asupra sănătății, precum creșterea riscului de diabet, probabilitatea de a face abuz de alcool sau narcotice, probabilitatea dezvoltării unei boli mintale, creșterea riscului de sinucidere și multe altele³. Mai mult, noile cercetări privind dezvoltarea copilului ne arată că atunci când factorii de stres devin toxici (repetat și sever), aceștia poate afecta arhitectura fizică a creierului, ceea ce poate afecta dezvoltarea pe termen lung a copiilor.⁴

Copiii pot fi traumatizați de numeroase experiențe, de la abuz și neglijență, de la expunerea la violență la pierderea unui părinte sau a altei persoane dragi prin moarte, divorț sau separare. Studiile ACEs caracterizează, de asemenea, o serie de situații din viață ca fiind experiențe adverse cum ar fi traiul într-o gospodărie alături de un părinte cu boli mintale netratate, probleme de abuz de substanțe?? sau situația încarcerării unui membru al familiei. Atunci când copiii suferă de traume, acestea pot avea un impact negativ asupra sarcinilor fundamentale de dezvoltare - atunci când această traumă este severă, prelungită, repetată sau cauzată de un adult care îl îngrijește, ea poate afecta structura și funcția creierului.

În mod ideal, părinții și copiii dispun de factori de protecție, cum sunt cei descriși mai sus. Acești factori de protecție pot fi utilizați în timpul evenimentelor stresante pentru a ajuta la construirea rezilienței și atenuarea efectelor traumei. Pentru mulți, totuși, acești factori de protecție nu sunt la locul lor sau nu sunt la fel de puternici cum ar putea fi. Pentru aceste familii, pediatrii, precum și alte persoane, trebuie să fie pregătiți să răspundă.

Răspunzând la traume: pași de acțiune

Fiți pregătiți: Înainte ca identificarea copiilor expuși la traume să se întâmple, centrele medicale trebuie să fie pregătite să reacționeze. Pot începe prin:

- Crearea relațiilor cu programele locale care pot sprijini familiile ale căror copii au fost expuși la traume:
  - Servicii de consiliere informată despre traume pentru copii
  - Resurse din cadrul sistemului de sănătate din care cabinetul ar putea face parte
  - Numere de contact pentru adăposturi destinate victimelor violenței domestice, servicii de sprijin, grupuri de sprijin reciproc și alte programe care pot fi ușor accesate, atât de către personal cât și de către familii
- Deținerea de materiale (broșuri, informații online etc.) care pot explica familiilor efectele pe care experiențele traumatice le pot avea asupra copilului lor, atât în viitorul imediat cât și pe termen lung și metode constructive de reacție și de dezvoltare a rezilienței.
- Asigurarea faptului că toți membrii personalului cunosc și înțeleg protocoalele de trimitere spre serviciile de protecție a copilului.

³ http://www.acestudy.org/files/Review_of_ACE_Study_with_references_summary_table_2_.pdf

⁴ http://developingchild.harvard.edu/topics/science_of_early_childhood/toxic_stress_response/

Căutați semne: În unele cazuri, copilul poate declara direct că a văzut sau a experimentat violență sau alte experiențe traumatizante. În alte cazuri, copilul va prezenta caracteristici care ar putea avea legături cu expunerea la traume:

- Dezvoltare regresivă
- Schimbări de comportament acasă sau la școală
- O serie de nemulțumiri somatice funcționale
- Urme de lovituri sau leziuni care sunt neexplicate sau explicațiile nu corespund cu adevărul

În timp ce aceste prezentări ar putea să nu confirme experiența traumelor, medicul pediatru, medicul primar și ceilalți membri ai echipei medicale ar trebui, totuși, să ia în considerare posibilitatea și să pună întrebări adecvate pentru a determina ce acțiuni ar trebui întreprinse. Aflați despre alte semne de traumă din [Rețeaua Națională de Stres Traumatic a Copilului/ National Child Traumatic Stress Network](#).

Puneți întrebări: Pediatrii au influență și autoritate în fața familiilor, beneficiind de multiple oportunități de a pune întrebări cu privire la experiențele și situațiile de viață ale copiilor în timpul vizitelor preventive și de îmbolnăvire. Numeroase întrebări pot fi folosite pentru identificarea copiilor expuși la traume. Unele dintre acestea se găsesc pe site-ul Academiei Americane de Pediatrie (AAP) și sunt prezentate pe bara laterală.

Follow-up: Dacă un copil a fost identificat ca fiind expus la traumă, furnizorii ar trebui să fie pregătiți să:

- Se asigure că mediul copilului acasă sau la școală este sigur - și să contacteze serviciile de protecție a copilului dacă mediul nu este unul sigur
- Să facă recomandări, după caz, privind opțiunile de tratament bazate pe dovezi strânse
- Să facă planuri pentru o supraveghere corespunzătoare cu familia
- Să furnizeze materiale educaționale pentru părinți și copii pe teme adecvate
- Să asigure suport pentru părinte sau îngrijitor, deoarece aceștia se confruntă cu o situație stresantă
- Să discute factorii de protecție care pot contribui la întărirea legăturii dintre îngrijitor și copil și la dezvoltarea rezilienței la copii
- Să ajute părintele să înțeleagă modul în care trauma poate avea un impact asupra dezvoltării și comportamentului copiilor și să îi încurajeze să caute ajutor și sprijin pentru ei și pentru copiii lor.

Instrucțiuni suplimentare privind pașii următori privind expunerea la diferite tipuri de traume pot fi găsite pe site-ul web al [AAP](#).

Centru medical pentru copii expuși la violență

Academia Americană de Pediatrie a înființat proiectul "Centrul medical pentru copii expuși la violență", cu sprijinul finanțării acordate de către Departamentul de Justiție. Acest proiect urmărește să sporească gradul de conștientizare a impactului expunerii la violență și traume asupra copiilor și asupra sănătății acestora, oferind centrelor medicale pediatrice resursele necesare pentru identificarea și îngrijirea mai eficientă a acestor copii.

Pediatrii pot afla doar ce întrebă. Proiectul a identificat o serie de întrebări pe care pediatrii și echipele din centrele medicale le pot folosi pentru a începe conversațiile cu părinții și copiii:

1. Există probleme de comportament cu copilul la domiciliu sau la școală?
2. A venit sau a plecat cineva din familie în ultima vreme?
3. Există probleme de somn sau de enurezis?
4. Copilul dvs. a fost vreodată martorul când cineva a fost rănit acasă sau în comunitate?

Programul Viitor fără violență / Futures Without Violence are o întrebare mai complexă care poate fi de asemenea folosită:

„Violența este o problemă care, din nefericire, afectează aproape toată lumea de azi și am început astfel să întreb, la cabinet, familiile despre expunerea la violență”.

Pentru mai multe îndrumări în timpul vizitei pacientului, accesați: www.aap.org/medhomecev

Pediatrii care face aceste lucruri

Center for Youth Wellness / Centru de Wellness pentru tineri (<http://centerforyouthwellness.org/>)

Fondat și condus de Nadine Burke Harris, MD, MPH, FAAP, Center for Youth Wellness oferă asistență medicală primară pediatrică, cu o echipă multidisciplinară, referințe despre sănătate mintală la fața locului și acces la servicii de sprijin comunitar. Acest cabinet servește cartierul Bayview-Hunter Point din San Francisco, care se luptă cu o rată ridicată de sărăcie și violență. Dr. Burke Harris a deschis Centrul după ce a făcut legătura între rezultatele parentale ACE ridicate, mediile care produc un stres toxic la copii și dificultățile în gestionarea problemelor cronice de sănătate, cum ar fi astmul și obezitatea.

Chicago Youth Programs/Programe pentru tineret din Chicago (<http://chicagoyouthprograms.org/>)

Abordarea bunăstării de lungă durată a programelor de tineret din Chicago/Chicago Youth Programs servesc copiilor cu risc ridicat care trăiesc în zona de locuințe sociale construite în urma unor proiecte în Chicago sau în alte cartiere aflate în dificultate care au fost co-fondate și continuă să fie conduse de Karen Sheehan, MD, MPH, FAAP. Programul a început cu servicii și programe de susținere pentru copiii din cartier și a crescut pentru a include clinica de îngrijire primară care oferă acum servicii multidisciplinare, inclusiv servicii pentru susținerea sănătății mintale.

Health Center at Lincoln (<http://thehealthcenterww.org/>)

Alison Kirby, MD, FAAP este director medical la Centrul de Sănătate din Lincoln, un centru de sănătate dedicat școlii din localitatea rurală Walla Walla, WA, care se concentrează pe adolescenți care au ei înșiși rezultate ACE ridicate și au, de asemenea, părinți cu rezultate mari ACE. Școala și centrul de sănătate lucrează în parteneriat pentru a oferi o abordare a îngrijirii medicale și disciplinei școlare care încorporează știința stresului toxic și a rezilienței, rezultând metode mult mai eficiente care îmbunătățesc comportamentul elevilor și rezultatele în materie de sănătate.

Project DULCE: Developmental Understanding and Legal Collaboration for Everyone (<http://bmc.org/Project-DULCE.htm>)

Robert Sege, MD, PhD, FAAP este principal cercetător al proiectului DULCE. Acest proiect este destinat să pună în aplicare abordarea consolidării familiilor în cadrul centrului medical centrat pe pacient. Familiile, în funcție de nevoile acestora, se întâlnesc cu specialistul din cadrul DULCE la toate vizitele de rutină, în cadrul vizitelor la domiciliu și prin check-in-uri telefonice. La șase luni, specialistul în probleme de familie din cadrul DULCE acordă ajutor echipei de asistență medicală primară și oricăror altor servicii în curs de desfășurare de la Boston Medical Center sau din vecinătatea familiei, după caz. DULCE combină elemente din două programe existente: Pași sănătoși/Healthy Steps și Parteneriatele medico-juridice/ Medical-Legal Partnerships Boston (MLP | Boston), și a fost finanțat de Centrul pentru Îmbunătățirea Calității Copilăriei timpurii/ Quality Improvement Center for Early Childhood.

Avertisment

Acest conținut a fost realizat în parteneriat cu Academia Americană de Pediatrie, cu sprijinul acordat de premiul # 2010-VF-GX-K009, acordat de Oficiul pentru Victimele Criminalității, Biroul Programe de Justiție, Departamentul de Justiție al SUA. Opiniile, constatările și concluziile sau recomandările exprimate în acest material sunt cele ale contribuabililor și nu reprezintă neapărat poziția sau politicile oficiale ale Departamentului de Justiție al SUA.

**DEFENDING
CHILDHOOD**
PROTECT HEALTH THRIVE